

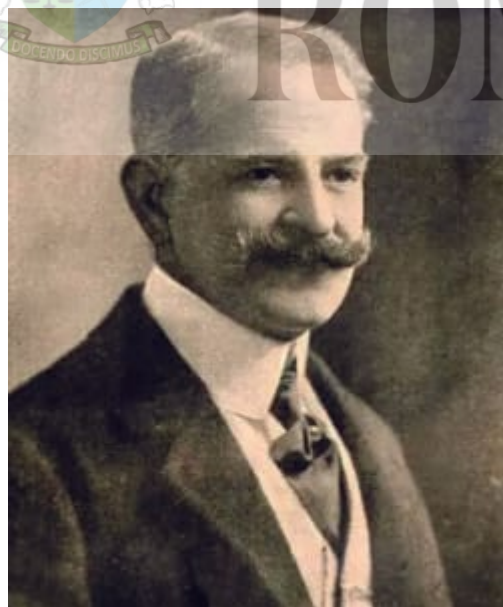
Întemeietorul școlii moderne românești de chirurgie și de anatomie topografică

Citindu-i memoriile, nu pot uita verdictul ce l-a enunțat Winston Churchill (1874-1965): Poporul care și-a uitat trecutul nu mai are viitor! Nu-l pot uita, pentru că în general, fără a ne da seama, îi uităm pe înaintașii noștri, care prin dăruirea, seriozitatea și sacrificiul lor, ne-au lăsat nouă, o zestre pe care o considerăm că ni se cuvine, și mai greu înțeleg că ar trebui să nu-i ignorăm, să nu-i uităm și să le fim recunoscători.

La rândul nostru, să putem lăsa ceva celor ce vin după noi: mai multă cultură, mai multă știință și mai ales mult adevăr. De aceea, revista *Independența Română - Independența prin Cultură* a devenit simbolic un adevărat far călăuzitor, datorită razelor sale care coagulează un colectiv creator, plin de inițiativă și cele mai frumoase intenții, bazate pe concordia armonioasă a noastră a tuturor, pentru a putea spune: *La vraie science et la vraie étude de l'homme, c'est l'homme* (Adevărata știința și adevăratul studiu al omului este omul).

Dacă aparent cele relatate mai sus pot fi calificate ca o digresiune, în cele ce urmează, cititorul va putea cunoaște un personaj, care prin activitatea sa profesională și patriotismul dovedit, va rămâne în memoria noastră a tuturor, ca un om care a fost o personalitate, ce s-a dăruit în totalitate semenilor, pentru a-i ajuta să nu sufere și să se bucure de viață. S-a născut la 13 septembrie 1860 la Ploiești, ca fiu al negustorului Gheorghe (Ghiță) Ioan și al Eufrosinei (femeie foarte frumoasă și inteligentă). Era frate cu cel ce a devenit viitorul politician conservator Take Ionescu și al diplomatului Victor Ionescu.

Urmează la București cursurile liceului Sfântul Sava, pe care-l absolvă cu brio în 1878 și pleacă la Paris. Aici se înscrie la Facultatea de Medicină și Facultatea de Drept, între anii 1878-1885, obținând diploma de absolvire a ambelor; dar în 1882 fiind licențiat în drept și medicină ajunge la concluzia că este mai bine să se dedice medicinei în totalitate și renunță la Drept pentru totdeauna.

Ultimii trei ani ai studiilor sale medicale le parcurge ca extern, până în 1885, al spitalelor din Paris, pentru ca între 1885-1890 să fie acceptat, prin concurs, medic intern, tot aici, temporar la spitalul Bicêtre în secția de epilepsie a lui Désiré-Magloire Bourneville (1840- 1909) și împreună cu Jean Peyrot (1843-1895). La spitalul Tesson, alături de Paul Berger; la spitalul St. Louis cu A. Le Dentu, în final la spitalul Pitié Salpêtrière împreună cu Aristide Verneuil (1823-1895). Solicită în 1889 naturalizarea în Franța cu numele Thomas Ionescu și o obține.

În această perioadă lucrează intens la elaborarea lucrării de doctorat, pe care o susține public în 1890 (după alte surse 1892), intitulată *Le colon pelvien pendant la vie intrautérine* (Colonul pelvian

în timpul vieții intrauterine), în urma căreia devine Doctor în Medicină și Chirurgie. Lucrarea a impresionat în mod deosebit elita medicală, încât Academia de Medicină din Paris îi acordă onoarea, rareori întâlnită, de a fi premiat.

În prealabil, tot în 1890, obține titlul de Laureat al Academiei de Chirurgie din Franța pentru lucrarea Les hernies intraperitoneales și Medalia de argint pentru chirurgie, ca rezultat al activității sale excepționale în spitalele din Paris. Își continuă neîntrerupt activitatea medicală la Paris, astfel încât în urma unui concurs, unde este clasificat pe primul loc, Thoma Ionescu obține titlul de profesor agregat și devine un apropiat colaborator al profesorului Poirier și Charpy, la elaborarea celui mai mare tratat de anatomie din acea perioadă.

Iată cum la doar 30 de ani, este cunoscut în lumea medicală din Paris și este premiat de către Academia de Medicină cu Premiul Labour cu un ecou oarecum întârziat, faima sa ajunge și la București. Bine cunoscut și apreciat în lumea medicală, în 1892, Ministerul Instrucțiunii Publice din Paris, îl numește responsabilul delegat (fiind de acum prosector la Paris) pentru a evalua și întocmi un raport edificator asupra învățământului de anatomie în universitățile din Germania și Austria.

I se creează cele mai favorabile condiții de a-și continua activitatea în Franța, până în 1895, fiind profesor agregat de anatomie la Facultatea de Medicină din Paris. Printr-o contribuție personală, de mare importanță, a ajutat la redactarea celui mai mare tratat realizat atunci în Franța în 1894, referitor la topografia etajului abdominal. În anul 1895, printr-un Decret de lege se înființează Facultatea de Medicină din București, Catedra de Anatomie Topografică și Clinica Chirurgicală. Deși era prosector definitiv la Facultatea de Medicină din Paris, fiind invitat să vină în România pentru a prelua postul la noua catedră înființată, la 35 de ani, tânărul doctor Thoma Ionescu, patriot adevărat, acceptă fără rezerve să vină în țară, unde a rămas tot restul vieții.

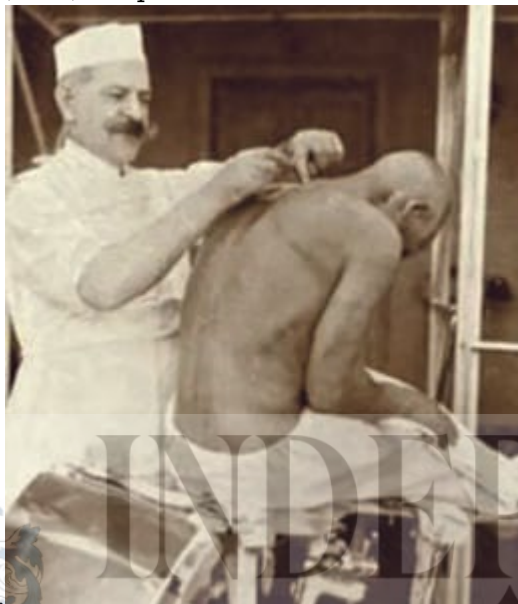
Este numit director al Institutului de Anatomie Topografică și Chirurgie Experimentală (înființat în 1869) și profesor de clinică chirurgicală, la spitalul Colțea. Aici stabilește de la început principiile de bază ale chirurgiei moderne, introduce asepsia (dezinfecția totală a sălii de operație) cu sterilizarea instrumentarului și a materialelor după principiul lui Pasteur și Lister.

Având o înaltă pregătire anatomică execută o serie de manevre și operații considerate premiere naționale și mondiale (vezi Istoria Medicinii). În anul 1898, la Congresul de la Marsilia, prezintă necesitatea abordării afecțiunilor din sfera genitală feminină prin laparotomie și o serie de intervenții ortopedice. La primul Congres Internațional de Obstetrică și Ginecologie de la Roma (1902), fiind numit raportor, prezintă limfadenocolpohisterectomia lărgită cu extirparea ganglionilor lombo-aortici, în cancerul de col uterin, în premieră mondială ș.a.

După trei ani, în 1905, se organizează la Bruxelles, primul Congres al Societății Internaționale de Chirurgie unde în raportul său, prezintă principiile tratamentului afecțiunilor necanceroase ale stomacului, unde pledează și convinge necesitatea rezecției gastrice, iar în cazul că acesta ar fi imposibil a se executa, recomandă excluderea pilorului asociată cu rezecția stomacului. Printr-o activitate neobosită, a abordat multiple probleme ale rahianesteziei generale și chirurgia simpatică, care au constituit obiectul a numeroase comunicări și articole.

Pentru a demonstra valabilitate rahianesteziei generale, la orice nivel al coloanei vertebrale, și pentru a găsi o soluție susținută de centrii nervoși superiori, care să nu provoace reacții grave asupra centrelor respirator și cardiac, a practicat multiple studii experimentale pe animale. Ca rezultat al eforturilor depuse, Thoma Ionescu ajunge la soluția ideală stovaina-strychnina. Procedeu constă din amestecul strychninei, în anumite proporții cu stovaina, reducând-i acestea influența dăunătoare asupra centrelor, păstrând în același timp efectele anestezice care au permis executarea operațiilor.

Rezultatele astfel obținute au fost prezentate în 1908 la cel de-al doilea Congres Internațional de Chirurgie de la Bruxelles, convingând în 1910 mai mulți chirurghi să-i aplice metoda cu rezultate foarte bune. Pentru a convinge lumea medicală internațională de veridicitatea descoperirilor sale, întreprinde o serie de vizite în Anglia și America, între anii 1909-1910, unde a lansat rahianestezia înaltă, utilizabilă și la intervenții chirurgicale efectuate pe toracele superior și la gât, făcând în același timp și demonstrații operatorii, în diverse clinici cu înalt renume din Londra, New York, Spitalul Mount Sinai, Philadelphia, Pennsylvania University, Chicago și în clinica Mayo, fiind urmărit și apreciat elogios de William și Charles Mayo, dar și de renumitul neurochirurg Charles Frazier. De atunci au trecut peste o sută de ani, dar cine vizitează astăzi binecunoscuta Clinică Mayo din Rachester (SUA), va putea constata că bustul statuar al marelui chirurg Thoma Ionescu străjuiește

impunător.

Ca urmare a acestor demonstrații ale adevăratului savant român, în 1909 a fost invitat la Casa Albă de către președintele William Howard Taft, iar ziarul The New York Times relatează: Thomas Ionescu, șeful departamentului medical al Universității din București, care demonstrează cu succes aici utilizarea stovainei ca anestezic, a navigat miercuri spre New York pe Krinprinzessin Cecilie, într-o scurtă vizită la invitația unui număr de prieteni medici din America. Oamenii de știință din București demonstrează valoarea stovainei ca anestezic; patru operații efectuate; pacienții rămân perfect conștienți, deși complet insensibili la durere. Dr. Thomas Ionescu faimosul om de știință a fost primit de președintele Taft la Casa Albă în această dimineață (...).

Când doctorul Thoma Ionescu se hotărâse să facă experiențele sale și în America, cu descoperirea sa privitoare la anestezia generală prin rahianestezie, nu era preocupat în mod deosebit de lărgirea câmpului de operație al chirurgului, ci mai ales de diminuarea durerilor omului și de dorința de a vindeca un număr cât mai mare de bolnavi (cum remarcă ziarul Universul la plecarea sa din această lume). Cum era de așteptat, ziariștii americani l-au întrebat pe dr. Thoma Ionescu, cât ar vrea să câștige în America prin aplicarea acestei noi metode de anestezie, spre surprinderea lor, acesta a răspuns fără ezitare: Nimic! Ca urmare a doua zi, ziarele consemnau știrea: ... marele savant român a venit în Statele Unite for humanity, să facă cunoscută și americanilor o mare descoperire medicală, care interesează nu numai știința pură, dar întreaga umanitate.

Spiritul generos și dezinteresat al acestui savant din București a entuziasmat pe americanii practici și de aceea presa i-a adus cel mai frumos și bine meritat omagiu ce se poate aduce unui mare senior al științei: El lucrează numai pentru binele uman. Iată misiunea nobilă a savantului. După doi ani, în 1912, Thoma Ionescu întreprinde o nouă serie de demonstrații clinice, la invitația renumitului dr. Edward Sonnenburg (1848-1915), la Berlin și la spitalul Moabit, ca invitat al Societății Imperiale Germane de Chirurgie unde de asemenea s-a bucurat de un adevărat succes. După mai multe

demonstrații ale eficienței practice descoperite de savant, acesta se hotărăște și scrie detaliat o lucrare deosebit de bine apreciată și utilă *La rachianesthésie générale*, pe care o publică în 1919.

Nu putem ignora faptul că în 1916 doi chirurghi români au îmbogățit patrimoniul științei românești cu o premieră mondială, efectuând cea dintâi operație din lume în angina pectorală (angina de piept) prin extirparea lanțului nervos simpatic de la gât. Aceștia au fost Thoma Ionescu și Victor Gomoiu reprezentanți de seamă ai medicinei românești.

Realizările sale în domeniul de vârf ale chirurgiei, sunt remarcabile și bine cunoscute în lumea medicală, un adevărat inovator, creator, căci a creat numeroase tehnici și instrumente chirurgicale printre care putem aminti câteva: Acul Ionescu, act pentru sutură totală cu fir de metal; Cura Ionescu procedeu de tratament chirurgical al anginei pectorale prin rezecția totală a simpaticului cervical; Depărtătorul Ionescu depărtător antostatic abdominal de care se pot fixa valve de diferite mărimi; Operația Ionescu histerectomie totală lărgită cu extirparea grupelor ganglionare limfatice; Rahianestezia înaltă Thoma Ionescu atunci când substanța anestezică este introdusă intrarahidian în regiunea cervicală înaltă sau suboccipital etc.

A întocmit diverse monografii și a elaborat peste 650 de studii și comunicări științifice, articole și tratate de specialitate publicate, dar în mod remarcabil a fost fondator al mai multor publicații, în Franța și în România. Să amintim o parte dintre acestea: *Archives des Sciences médicales* în 1896 la Paris, împreună cu Victor Babeș și Nicolae Kalinderu; *Revue de Chirurgie*; fondează în 1897 revista *Chirurgia* și *Societatea Română de Chirurgie*. În calitatea sa de profesor, a fost decan al Facultății de Medicină în trei rânduri (1906-1912, 1921-1922 și 1925-1926), iar între 1912- 1915, rector al Universității din București.

Chiar dacă a fost un adevărat savant, a fost și un adevărat mare cetățean-patriot, fiindcă la izbucnirea Primului Război Mondial, s-a situat în fruntea colegilor și a studenților săi, protestând energic împotriva acțiunii de distrugere declanșată de Germania, AustroUngaria, Bulgaria și Turcia, pledând înflăcărat în 1918 cauza României, prin câteva cuvinte la Școala de Înalte Studii a Sorbonei: Tot românul a visat unitatea națională, dar generații întregi au dus cu ele în morminte acest vis. Sunt fericit și mândru că aparțin acestei generații, care, mai fericită decât celelalte precedente, a putut vedea acest vis transformat într-o vie realitate (...).

În perioada 1920-1921 a fost primul delegat al României la sesiunile Ligii Naționale de la Geneva. În 1909 a fost primit membru corespondent al Academiei de Chirurgie din Franța, pentru ca în 1922 să fie ales membru asociat și decorat cu Legiunea de onoare. În iunie 1925 este ales membru de onoare al Academiei Române, pentru ca un an mai târziu, la 28 martie 1926 să plece în lumea veșniciei și să fie înmormântat la cimitirul Bellu, în apropierea mormântului lui Mihai Eminescu.

La împlinirea a 150 de ani de la naștere, Secția de Științe Medicale a Academiei Române și Academia de Științe Medicale au organizat, în anul 2010 o sesiune omagială dedicată vieții și operei marelui chirurg și profesor Thoma Ionescu, eveniment care a fost considerat de către academicianul Laurențiu M. Popescu, președintele Secției de Științe Medicale ca o piatră de hotar pentru reșezarea valorilor din chirurgia românească.

Toate comunicările prezentate au elogiat personalitatea marelui dispărut, iar pentru înțelegerea și neuitarea acestui mare savant s-au invocat și aprecierile celui care a fost Ioan Cantacuzino (fondatorul școlii românești de imunologie și patologie experimentală): Nu este suficient ca maestrul să fie un savant, un practician emerit. Egoismul nu este creator și unde lipsește dragostea, fuge tineretul. Ceea ce a adus valori în jurul profesorului a fost bunătatea sa. Nu a știut ce este ura, invidia, răzbunarea, nu a știut ce este egoismul persecutor și sterilizant. (...) Școala lui Thoma Ionescu! Cine la auzul acestor cuvinte nu evocă în mod spontan acea pleiadă de chirurghi

experimentați, conștienți (...) și care astăzi sunt fala școlii noastre românești? Încât se poate spune că întreaga chirurgie românească descinde din Thoma Ionescu.

Prof. Univ. Dr. Gheorghe Țiclete

INDEPENDENȚA ROMÂNĂ

*Independența
prin Cultură*